Veleméri János

Történelmi leckék

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 5. szám, 2019. február 1.

Zsigmond királyunk nehezen szerezte meg a magyar trónt, de utána rögtön az európai ügyek kezdték izgatni. Ehhez pénz kellett. Elzálogosította a szepességi városokat, és elvesztegette a királyi birtokok jelentős részét. Német-római császár lett haláláig, de Magyarországon vészesen és tartósan meggyengült a központi hatalom.

Esterházy Pál a Habsburg-ház odaadó híve és támogatója volt a nehéz időkben is. Nádorságig vitte, és római birodalmi hercegi ranggal tüntették ki. Unokaöccse, gróf Esterházy Antal viszont a császári katonai szolgálatból átállt a kurucokhoz. Az Esterházy-birtokokat így nyilván nem pusztították sem a kurucok, sem a labancok. Több hasonló példát is találunk a magyar történelemben. A szépen gyarapodó vagyont ma is meg kell őrizni. Ha véletlenül fordul a kocka, a szőke angyal vagyonát megmenti a család fekete báránya. A köpönyeg egyszerű megfordítása is lehetséges, de az több kockázattal jár.

A gyarmatosítók visszatérnek: az afrikai gyarmatok függetlenné váltak ugyan, de a gyarmatosítók ott maradtak gazdaságilag, néha még katonailag is. Szerződéseik, partnereik, gazdasági befolyásuk és az új vezetők politikai ingatagsága biztosítja, hogy ne lehessen megszabadulni tőlük. Nem sokkal jobbnak tűnik a kettős (keleti és nyugati) gazdasági függőség sem, párosulva a kiber- és hibrid hadviseléssel. És itt már nem Afrikáról van szó.

A nép lecserélhető: a történelemben egymást váltották a harcias népek a Kárpát-medencében és másutt is. Néha ez a folyamat szinte észrevétlenül zajlott le. Európában folyamatos a népesség szivárgása, ha úgy tetszik, migrációja, a Nyugat–Kelet és Észak–Dél jóléti grádiens mentén. Erdély 1200-ban még magyar és szász volt, ma már román, néhány magyar szigettel tarkítva. Itt-ott még hozzá is segítettek a változásokhoz. A mai Magyarország Nyugatra távozó tömegeinek helyét előbb-utóbb mások fogják elfoglalni. Hogy kik, az még bizonytalan.

Hailé Szelasszié ősi, de bevált módszereket használt hatalma fenntartására. Kapuściński R. *A császár* című könyvéből idézek (Európa Kiadó, Bp. 1987):

Függőség: „A császárnak pedig olyanokra van szüksége, akiknek sok a vesztenivalójuk. – Birtokokat, földet, parasztokat (akiktől adót szedhettek), aranyat, címeket, tőkét adományozott. – A kinevezések a kinevezetteknél fizikai, méghozzá alapvető fizikai elváltozásokat idéznek elő. – Ők önmagukban nem jelentettek semmit. A nép számára csak addig voltak láthatók, míg megvilágította őket a császári korona fénye.”

„A legnagyobb bajok az oktatás fejlődéséből származtak.”

Korrupció: „Nem emlékszem olyan esetre, hogy urunk egyszer is visszavonta volna valakinek a kinevezését vagy az utcára hajította volna korrupció miatt. Hagyja magát korrumpálni, de legyen lojális! – A hatalom szüli a vagyont, így volt ez a világ teremtése óta. – De ha a hűtlenségnek akár csak az árnyékát érezte is meg, azonnal elkobzott mindent; elrepült a gazdagság paradicsommadara!”

Lázadás után: „Urunk ezért, hogy a jövőben nyugta legyen a császárságban, rögtön rászoktatta a hivatalnokokat a »kis zsákocskák módszerére«. – Így aztán, az uralkodó útmutatásai alapján, egy idő múlva, amikor a vér felszáradt, és a szél elűzte a füstöt, a hivatalnokok újra elkezdték emelni az adókat, de már adagolva, apránként, finoman, óvatosan, a parasztok pedig mindent kibírtak, és nem érezték magukat sértve.”

Éhínség: „Nagykövetségünk jelentette, hogy Londonból egy egész repülőgépre való európai újságíró indul, akik szeretnék megnézni az éhhalált, megismerni a valós helyzetet országunkban, és megállapítani, hová tűntek azok a pénzek, amelyeket az ottani kormányok adtak tiszteletre méltó urunknak, hogy fejlesszen, hogy utolérjen és elhagyjon más országokat. Vagyis hát, röviden szólva: be akartak avatkozni a császárság belügyeibe! – Méltóságos urunk Eritreába utazott látogatóba. – Odahívatta azokat a szerencsétlen északi előkelőségeket is, akiket a misszionáriusok és ápolók spekulációval és az éhezők meglopásával vádoltak, és magas posztokra emelte őket, csak hogy bebizonyítsa, ártatlanok voltak. – És ekkor a miniszterrel együtt a sajtónk is felemelte a hangját, és szemére hányta a fellázadt jótevőknek, hogy visszatartva a segítséget, nemzetünket a nyomor és éhhalál kegyetlen sorsára ítélik, fellépnek a császár ellen, beavatkoznak belügyeinkbe. S máris szárnyra kapott a hír, hogy félmillió ember halt éhen, amit újságjaink azonnal e gyalázatos misszionáriusok és ápolók szégyenletes számlájára írtak.”